

УДК 378.03

ЗМІСТ СПЕЦКУРСУ «АКСІОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ»

Магда П.М., аспірант

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
викладач педагогіки і психології

Бахмутський коледж мистецтв імені Івана Карабиця

У статті порушено проблему пошуку додаткових можливостей формування ціннісних орієнтацій у майбутніх вчителів музики у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу шляхом введення до навчального плану коледжів мистецтв I-II рівнів акредитації спецкурсу «Аксиологічні засади діяльності вчителя музики». Охарактеризовано структуру пропонованого курсу, розподіл годин, підсумкову форму контролю, вимоги до знань і вмінь студентів, міжпредметні зв'язки варіативної навчальної дисципліни, тематичне наповнення трьох навчальних модулів.

Ключові слова: ціннісні орієнтації, космічно-планетарний світогляд, вчитель музики, аксіологічна свідомість, гуманістична спрямованість.

В статті затронута проблема пошуку дополнительных возможностей формирования ценностных ориентаций у будущих учителей музыки в процессе изучения предметов социально-гуманитарного цикла путём введения в учебный план колледжей искусств I-II уровней аккредитации спецкурса «Аксиологические основы деятельности учителя музыки». Охарактеризована структура предлагаемого курса, распределение часов, итоговая форма контроля, требования к знаниям и умениям студентов, междисциплинарные связи вариативной учебной дисциплины, тематическое наполнение трёх учебных модулей.

Ключевые слова: ценностные ориентации, космическо-планетарное мировоззрение, учитель музыки, аксиологическое сознание, гуманистическая направленность.

Mahda P. M. CONTENT OF THE SPECIAL COURSE "AXIOLOGICAL PRINCIPLES OF MUSIC TEACHER"

The central topic of the article is the problem of formation of axiological values in prospective Art School teachers in the process of studying socio-humanitarian subjects. The purpose of this article is to describe the content of the special course "Axiological principles of music teacher." It was written about the structure, the distribution of hours, the final form of control, requirements for knowledge and skills of students, interdisciplinary communication of variant discipline and thematic content of three training modules.

Key words: value orientation, Planetary-cosmic type of world outlook, teacher of music, axiological consciousness, humanistic orientation.

Постановка проблеми. У контексті суттєвих зрушень, що відбуваються наприкінці другого десятиріччя XXI ст. У системі освіти України (закінчення Болонського процесу, вихід у нових редакціях Закону України «Про освіту» [4], підготовка Закону України «Про вищу освіту» [1], згідно з Концепцією національно-патріотичного виховання дітей та молоді [6], Концепцією гуманітарного розвитку України до 2020 року [5] та ін.), все гостріше постає питання ціннісної складової вищої освіти. Згідно з провідною ідеєю філософії освіти, формування космічно-планетарного світогляду у майбутніх фахівців нового типу є тією необхідною умовою, що виведе систему навчання і виховання нашої держави із суцільної кризи [7]. На нашу думку, формування такого типу світогляду неможливе без якісно сформованої аксіологічної свідомості, яка закладає підґрунтя цього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування ціннісних орієнтацій у майбутніх вчителів, студентської молоді та майбутніх вчителів музики знаходиться у колі вивчення багатьох сучасних науковців: І. Беха, Т. Скрябіної, О. Золотарьової, Д. Щепової, С. Шарапи, В. Чернишиної, О. Целякової, Н. Свещинської, Н. Савчук, Н. Роббіної, Є. Проворової, О. Постильної, Г. Печерської, Т. Бельчевої, В. Овсянникової, А. Москальової, Н. Максимчук та ін. Названі дослідники розкривають проблему формування аксіологічної складової спрямованості особистості з урахуванням певних особливостей (вікових, статевих, професійно зорієнтованих тощо). Висвітлюється дане питання і у виступах політиків [2]. На нашу думку, важливим фактором у формуванні ціннісних орієнтацій, які становлять стрижень гуманістичної спрямованості майбутнього вчителя музики, є введення до на-

вчального плану ВНЗ I-II рівнів акредитації мистецького спрямування спецкурсу «Аксіологічні засади діяльності вчителя музики».

Постановка завдання. Метою даної статті є опис змісту спецкурсу «Аксіологічні засади діяльності вчителя музики». Завданнями роботи є:

- висвітлити структуру спецкурсу;
- охарактеризувати структурні елементи спецкурсу;
- довести його доцільність для підготовки майбутнього вчителя музики школи мистецтв.

Вклад основного матеріалу дослідження. Спецкурс «Аксіологічні засади діяльності вчителя музики» побудований за принципом кредитно-модульної системи, за якою працюють більшість ВНЗ України відповідно до цілей Болонського процесу.

Цей курс має на меті сприяння усвідомленню цінностей педагогічної професії та відповідальному ставленню до неї, формування у студентів педагогічного мислення, гуманістичної спрямованості, національних моральних цінностей, здатності компетентно і творчо вирішувати різноманітні педагогічні задачі, набуття особистісних якостей та ціннісних орієнтацій.

Основними завданнями вивчення варіативної дисципліни «Аксіологічні засади діяльності вчителя музики» є:

- послідовне оволодіння студентами основами педагогічної аксіології та нормами законодавства щодо етики музично-педагогічної діяльності;
- формування ціннісних орієнтацій та навичок здійснення педагогічної практики згідно з ними;
- стимулювання креативності, толерантності, емпатії, комунікативності, артистизму, біоетики, патріотизму, неупередженості як невіддільних складових педагогічних здібностей;
- прищеплення відповідального ставлення до обраної професії та професійної діяльності;
- сприяння розвитку творчої особистості майбутнього педагога-музиканта;
- набуття навичок науково-філософського аналізу психолого-педагогічних проблем вихованців;
- формування культури педагогічної праці та вироблення індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності.

У когнітивному аспекті курсу наголос зроблений на усвідомленні аксіологічної складової як обов'язкової у свідомості майбутнього вчителя початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів, особливо розумінні необхідності формування таких ціннісних орієнтацій, як: патріотизм,

комунікативність, емпатія, креативність, біоетика [3].

Спецкурс розрахований на 36 годин / 1 кредит ECTS. Структура варіативної навчальної дисципліни представлена трьома модулями, у складі яких: 20 лекційних годин, 8 – практичних, 8 – семінарських.

Перший модуль «Ціннісні засади педагогічної діяльності вчителя музики» містить 5 тем, другий модуль «Ціннісна сфера особистості» – 6 тем, третій модуль «Ціннісні орієнтації майбутнього педагога-музиканта як основа педагогічної діяльності» – 5 тем. Унаочнимо структуру спецкурсу таблицею 1, наведеною нижче.

Варіативна дисципліна «Аксіологічні засади діяльності вчителя музики» рекомендована до вивчення студентами коледжів мистецтв II курсу у IV семестрі паралельно з предметами «Методика навчання гри на інструменті», «Основи філософських знань», «Людина і світ», «Культурологія», «Педагогіка і психологія», «Соціологія» для надання теоретичної і практичної підготовки студентам перед предметом «Педагогічна практика», що винесений за навчальним планом на III-IV курс. Без знань, отриманих під час вивчення курсу «Аксіологічні засади діяльності вчителя музики», неможлива реалізація ціннісного підходу під час проходження студентами активної педагогічної практики. Вивчення споріднених тем у різних аспектах – фаховому, методичному, психологічному, педагогічному, філософському, соціологічному – допомагає студентам скласти струнку систему переконань, принципів, що закладають основу аксіологічної складової компетентності майбутнього вихователя музичного виконавця.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні після вивчення спецкурсу знати:

- основні категорії аксіології;
- предмет, функції, призначення предмету «Аксіологічні засади діяльності вчителя музики» для професійної діяльності;
- нормативну базу освітньо-виховної діяльності;
- специфіку форм, методів, принципів навчання і виховання для шкіл естетичного виховання;
- складові педагогічної майстерності;
- зв'язок між предметами «Педагогіка і психологія», «Методика навчання гри на інструменті», «Педагогічна практика», «Основи філософських знань», «Людина і світ», «Соціологія», «Культурологія» та ін. вміти:
- аналізувати вивчене, вирізняти у музичному матеріалі ціннісну складову;

- робити аналіз на основі спостережень;
- доводити свої погляди з опорою на дидактичні принципи, методи, психологічні закономірності розвитку;
- розуміти міжпредметні зв'язки і користуватись знаннями зі споріднених дисциплін;
- розробляти і користуватись вправами для саморозвитку;
- долати комунікативні бар'єри, володіти технікою мовлення; розв'язувати конфлікти, що виникають при спілкуванні між учнями, колегами;
- формувати ієрархію ціннісних орієнтацій;
- застосовувати принципи гуманної педагогіки;
- формувати аксіологічну свідомість учнів на музичному матеріалі;
- прищеплювати любов до музики та інших видів мистецтва, використовуючи їх зразки під час занять з учнями.

Формою підсумкового контролю з курсу є недиференційований залік, до якого ми пропонуємо питання на зразок таких:

1. Поняття цінностей у науковому просторі.
2. Поняття ціннісних орієнтацій у науковому просторі.
3. Аксіологія як розділ філософії.
4. Тлумачення цінностей у філософських концепціях минулого і сьогодення.
5. Підходи до класифікації цінностей і ціннісних орієнтацій.
6. Цінності у структурі особистості.
7. Структура ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя музики.
8. Методи діагностики сформованості ціннісних орієнтацій педагога-музиканта.
9. Особливості втілення ціннісного змісту у музичному художньому творі.
10. Моральні ідеали у музичних творах композиторів.
11. Аксіологічна свідомість як найвищий рівень розвитку свідомості.
12. Співвіднесення педагогічної свідомості та аксіологічної свідомості як феноменів.
13. Підходи до професійного відбору на музично-педагогічні спеціальності.

Таблиця 1

**Структура варіативної навчальної дисципліни
«Аксіологічні засади діяльності вчителя музики»**

Назва змістового модуля, теми	Загальна кількість годин	Лекції	Практичні	Семинари
Змістовий модуль I. Ціннісні засади педагогічної діяльності майбутнього вчителя музики Становлення та розвиток ціннісної складової у педагогічній та музично-педагогічній діяльності Місце та роль цінностей у музичній педагогіці Ціннісні орієнтації як основа я-концепції майбутнього педагога-музиканта Зв'язок педагогічних здібностей та ціннісних орієнтацій професіонала Ціннісний потенціал музичного мистецтва	12	4 2 2		2 2
Змістовий модуль II. Ціннісна сфера особистості 2.1. Місце ціннісних орієнтацій у структурі особистості 2.2. Аксіологічна свідомість як найвищий рівень свідомості 2.3. Моральний ідеал педагога-музиканта 2.4. Стиль педагогічної діяльності як вияв ціннісного ставлення до вихованців і колег 2.5. Професійний етикет у діяльності педагога-музиканта 2.6. Виявлення ціннісних орієнтацій педагога-музиканта у мовленні	12	2 2 2 2		2 2
Змістовий модуль III. Ціннісні орієнтації майбутнього педагога-музиканта як основа педагогічної діяльності 3.1. Розв'язання педагогічних задач з аксіологічним змістом 3.2. Стратегії розв'язання конфлікту з колегами 3.3. Розвиток емпатії та інтуїції вчителя 3.4. Рефлексія у діяльності педагога-музиканта 3.5. Цінність взаємовпливу у співпраці вчителя музики й вихованця	12		2 4 2	

14. Технології втілення морального ідеалу особистості.

15. Класифікація стилів педагогічної діяльності у сучасній музичній педагогіці.

16. Реалізація гуманістичної спрямованості у стилі діяльності педагога-музиканта.

17. Прояв ціннісних орієнтацій особи під час розв'язання конфлікту у спілкуванні.

18. Характеристика посадових обов'язків учителя музики.

19. Етика як наука про мораль.

20. Професійна етика педагога-музиканта.

Висновки. Варіативна навчальна дисципліна «Аксіологічні засади діяльності вчителя музики» є як самостійним компонентом підготовки майбутніх вчителів музики, так і елементом цілісної структури технології формування ціннісних орієнтацій у студентів коледжів мистецтв у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу. Подальшим етапом нашого дослідження буде впровадження спецкурсу у практику навчально-виховного процесу коледжів мистецтв для порівняння результатів констатувального експерименту, спрямованого на діагностику стану сформованості ціннісних орієнтацій у майбутніх вчителів музики, проведеного нами раніше, та формувального.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про вищу освіту : Закон України; чинне законодавство зі змінами та доп. станом на 24.09.2015 року: офіц. текст. – К. : ПАЛИВОДА А.В., 2015. – 100 с.

2. «Ціннісні орієнтації сучасної української молоді» Виступ Міністра молоді та спорту України І.О. Жданова : парламентські слухання ВР України про становище молоді в Україні. – 02.11.2016. – 13 с.

3. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : [навч. посіб.] / М.М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2006. – 382 с.

4. Про освіту : Закон України № 2145-VIII // Відомості Верховної Ради. – К., 2017. – № 38-39. – Ст. 380. – С. 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/print1452712935661891>.

5. Концепція гуманітарного розвитку України до 2020 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lutskrada.gov.ua/actual/koncepciya-gumanitarnogo-rozvitku-ukrayini-na-period-do-2020-roku>.

6. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді : Наказ МОН України від 16.06.2015 № 641. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/koncepciya-naczionalno-patriotichnogo-vixovannya-ditej-i-molodi.html>

7. The World Values Survey // The World Values Survey. – 2010. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.worldvaluessurvey.org/>.